

Инфрақызыл сәулелердің тірі ағзаға әсері.

- Тақырыбы
- Инфрақызыл сәулелердің тірі ағзаға әсері.

- Орындаған 00000
- Қабылдаған 00000
- Тобы 00000

Жоспар

Кіріспе

А) Инфрақызыл сәулелердің тірі ағзаға әсері

Б) Инфрақызыл сәулелер қай жерлерде қолданады?

Негізгі бөлім

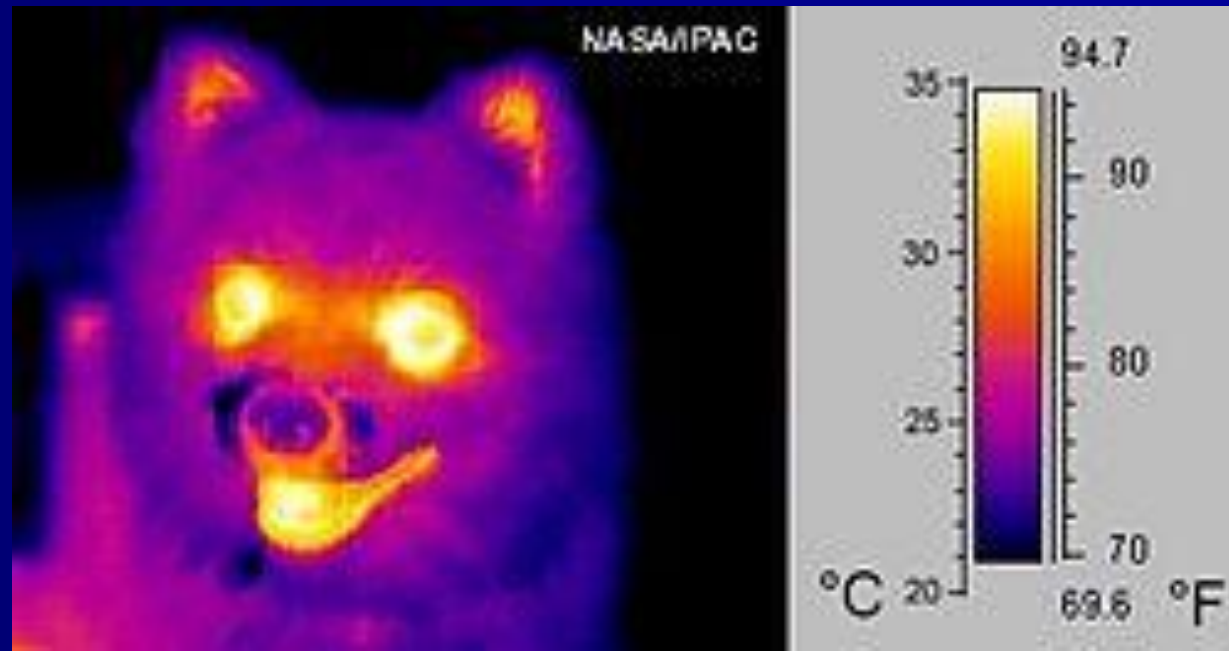
А) Инфрақызыл сәулелер техникада қолданады ма?

Б) Инфрақызыл спектрлер

Қорытынды

Пайдаланылған әдебиеттер

- Инфрақызыл сәулелердің тірі ағзаға әсері.
- Инфрақызыл сәулелер тірі ағзада қолданылады.
- Терапияда кеңінен қолданылады. Тері ауруларын ,артрит(сүйектің ауруы), ревмотизмді емдеуде кеңінен қолданылады

- Инфрақызыл сәулемен емдегенде ішкі ағзалардың температурасы көтеріледі. Сол себептен ылғалданып тұрған теріні кептіріп жібереді. Мысалы жараларды инфрақызыл сәуле арқылы емдеп, кептіруге болады. Сонымен қатар күйіктерді де емдейді.

Күн спектрінде 50% инфрақызыл сәуле болады, ал оны жасанды түрде соллюкс арқылы алуға болады. Инфрақызыл сәулелер қан ауруына қолданылады. Оны алатын лампа соллюкс. Инфрақызыл сәулелер техникада қолданылады. Түнде көретін приборлар бар, мысалы, танктің ішінде очки, жыланның көзінде мұрын жағында инфрақызыл сәулелер бар. Инфрақызыл спектрлерін көретін жануарлардың біріне үкі жатады.

- Инфрақызыл сәулелер — көзге көрінбейтін сәулелер. Тамақ өнімдерін кептіруге, қыздыруға, пісіруге арналған пештерде, аппараттарда қолданылады.
- Инфрақызыл сәулелерді қабылдағыш (Приемник инфракрасных лучей) — сәулелі энергияны Инфрақызыл сәулелерді қабылдағыш (Приемник инфракрасных лучей) — сәулелі энергияны қабылдауға және оны электр тоғының (сигнал) энергиясына айналдыруға арналған құрал. Өзінің қасиеттеріне қарай Инфрақызыл сәулелерді қабылдағыш фотоэлектрлік және жылулық деп 2 топқа бөлінеді. Инфрақызыл сәулелерді қабылдағыш инфрақызыл сәулелерді қолданатын құралдардың бөлінбес бөлшегі болып табылады.

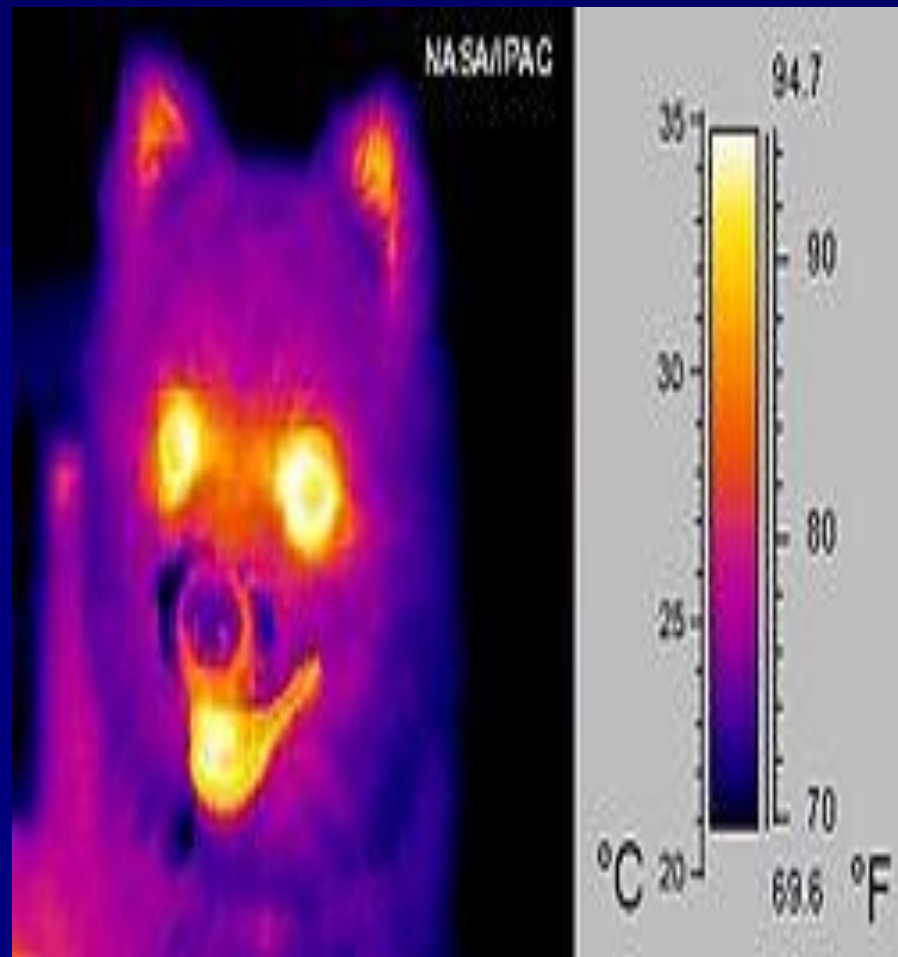
түрлері де электромагниттік толқындар қатарына жатады. Олар бір-бірінен тек жиіліктеріне немесе толқын ұзындықтарына қарай ажырайды. Эксперименттік зерттеулер денелердің жылулық сәулелерді шығарумен қатар оларды жұта да алатынын көрсетті. Оны көптеген тәжірибелер растайды. Мысалы, параболоидтік айнаға вольфрамнан жасалған

спираль Жарық сияқты жылулық сәулелердің барлық түрлері де электромагниттік толқындар қатарына жатады. Олар бір-бірінен тек жиіліктеріне немесе толқын ұзындықтарына қарай ажырайды. Эксперименттік зерттеулер денелердің жылулық сәулелерді шығарумен қатар оларды жұта да алатынын көрсетті. Оны көптеген тәжірибелер растайды. Мысалы, параболоидтік айнаға вольфрамнан жасалған спираль қылын орнатып, оны электр тоғымен **инфрақызыл** Жарық сияқты жылулық сәулелердің барлық түрлері де

электромагниттік толқындар қатарына жатады. Олар бір-бірінен тек жиіліктеріне немесе толқын ұзындықтарына қарай ажырайды. Эксперименттік зерттеулер денелердің жылулық сәулелерді шығарумен қатар оларды жұта да алатынын көрсетті. Оны көптеген тәжірибелер растайды. Мысалы, параболоидтік айнаға вольфрамнан жасалған спираль қылын орнатып, оны электр тоғымен инфрақызыл сәулесін шығаратындай етіп қыздырайық. Оған қарама-қарсы

- Қызған денелердің сәуле Қызған денелердің сәуле шығарып, электромагниттік Қызған денелердің сәуле шығарып, электромагниттік энергия таратуын жылулық сәулелену деп атайды. Жылулық сәулелену құбылысы тек қызған денелерде ғана емес, салқын денелерде де орын алады. Электр Жылулық сәулелену құбылысы тек қызған денелерде ғана емес, салқын денелерде де орын алады. Электр шамының вольфрам Жылулық сәулелену құбылысы тек қызған денелерде ғана емес, салқын денелерде де орын алады. Электр шамының вольфрам қылы 3000 С-қа дейін қызғанда көзге кәрінетін ақ жарық шығарса, температурасы Жылулық сәулелену құбылысы тек қызған денелерде ғана емес, салқын денелерде де орын алады. Электр шамының вольфрам қылы 3000 С-қа дейін қызғанда көзге кәрінетін ақ жарық шығарса, температурасы төмендеген сайын денелер көрінбейтін инфрақызыл жылулық сәулелену

- Инфрақызыл сәулелерді қабылдағыш-сәулелі энергияны қабылдауға және оны электр тоғының энергиясына айналдыруға арналған құрал. Өзінің қасиеттеріне қарай инфрақызыл сәулелерді қабылдағыш инфрақызыл сәулелерді қолданатын құралдардың бөлінбес бөлшегі болып табылады.

- Инфрақызыл сәулелердің көздері — табиғатта бар және абсолютті нольден жоғары температурадағы (-273°C) барлық денелер. Техникалық инфрақызыл сәулелер болатын физикалық процесіне қарай негізгі 3 түрге бөлінеді: температуралық сәулелену, электрлюминесцентті және аралас сәулелену (температуралықэлектрлюминесцентті). Инфрақызыл сәулелердің көздеріне қараңғыда да жарқырамайтын барлық денелер: жылу электр орталықтары, домналар, металлургиялық зауыттар, кемелер, ұшақтар, танктер, прожекторлар, электрлюминесцентті газдар және т.б. кіреді.
- Инфрақызыл аймақтағы абсорбциялық талдау
- Электромагниттік сәуле шығарудың орташа инфрақызыл аймағының шартты диапазоны 2-ден 50 мкм-ге ($500 - 200 \text{ см}^{-1}$) дейін ғана молекуладағы атомдардың тербелуі мен айналуына байланысты. Ауыр атомдардың тербелісі, молекулалардың айналу қозғалыстары алыс ИК-аймақтарында 50-1000 мкм немесе 200 - 10-1 см жиілікке ие болады. 3600 және 300 см^{-1} аралығында аналитикалық пайдалы аймақ жатыр. ал 20 см^{-1} -ден төмен сәуле шығару жиіліктері бар микротолқын немесе радиотолқын аймағына тиесілі .

Өзіне түскен әртүрлі жиіліктегі сәулелердің энергиясын толық жұтып. алатын денені абсолют Өзіне түскен әртүрлі жиіліктегі сәулелердің энергиясын толық жұтып. алатын денені абсолют қара дене деп атайды. Күн сыртқы ортаға жарық шығарумен қатар өзіне сырттан келіп түсетін әртүрлі жиіліктегі сәулелерді де толық жұтып алады.

Сондықтан ол абсолют кара денелер қатарына жатады суретте
Сондықтан ол абсолют кара денелер қатарына жатады суретте абсолют
Сондықтан ол абсолют кара денелер қатарына жатады суретте абсолют
қара дененің үлгісі көрсетілген. Іші қуыс ыдысқа тар саңылаудан түскен сәуле шексіз мәрте шағылады да, толық жұтылады.

Электр камин

- Инфрақызыл сәуле есебінен жылу шығаратын құрал. Басқа жылу көздерінен мұның ерекшелігі-қыздыру элементінің температурасы жоғары. Электр каминдер инфрақызыл сәуле шығарумен қатар табиғи конвекция арқылы жылу беруе алады, бірақ жалпы жылу алмасудағы оның үлесі сәулелік ұызудай кем. Электр каминдерді жылу изоляциясы жеткіліксіз үйлерде сондай-ақ ашық және жартылай ашық үйлерде белгілі бір жерді жылытуға пайдаланады. Электр каминдердің столға және еденге қоятын, қабырғаға ілетін, әмбебап, тасымалданатын және тұрақты қыздырғыштары біреу, екеу және үшеу болатын түрлері бар. Осы заманғы электр каминдердің көпшілігі тұрғын бөлменің интерьерінде сәндік роль атқарады-олардың кітапқа немесе гүлге арналған сөрелері құрастырмалы барлары мен кішкене шкафтары бар түрлері де шығарылады.

- Негізгі электрондық күйде болатын ИҚ-спектрлері молекуланың екі тербелмелі деңгейлерінің арасындағы ауысуды қамтамасыз етеді. Молекула ИҚ-диапазондағы сәуле шығарудың квантын сіңіргенде, едәуір жоғары тербелмелі деңгейге өтуі мүмкін. Қалыпты температурада молекула негізгі күйден қозған күйге ауысады.
- Молекулалар тербелуінің толқын (жиілік) саны тербеліп тұрған атомдар массасына m және Кіші тұрақтысына байланысты, ал ол тұрақты молекулада атомдар ядросының тепе-теңдік кейіннен ауытқығанда пайда болатын квази серпімділік күштерді сипаттайды. ИҚ-спектрінде активті тербелістер молекуланың дипольдік моментін периодты түрде өзгертіп тұрады.

- Тербеліс кезінде өзгеріс неғұрлым күшті болса, соғұрлым сіңіру жолағы да интенсивті. Жалпы N атомдардан тұратын молекула декарт координаттарына сәйкес (x, y, z) $3N$ еркіндік дәрежесіне ие. Сызықтық емес молекула ішін үш еркіндік дәреже ілгерілемелі және 3 айналмалы қозғалыс жасайды. Қалған $3N-6$ еркіндік дәреже тербелмелі қозғалыс жасайды. Сонымен, сызықтық емес молекула $3N-6$ іргелі (негізгі) тербеліске ие. Сызықтық молекулалар $3N-5$ тербелмелі еркіндік дәрежесіне немесе тербелістерге ие. ИҚ-спектрлерде, негізгі жиіліктен басқа, құраушы жиілік пен обертондар әлсіз жолақ түрінде байқалады.

- Инфрақызыл абсорбциялық спектроскопия әдісі - аналитикалық химия мәселелерін шешуде ыңғайлы әдіс. Сіңірудің тербелмелі ИҚ-спектрлері арқылы сапалық талдаудың мына мәселелерін шешуге болады:
 - жеке заттарды анықтау (заттарды теңестіру спектрлерінің ұқсастығы бойынша салыстыру);
 - заттар қоспасынан зат ерітіндісінің құрамын анықтау; функционалды топтарды анықтау;
 - қоспаға және жеке заттарға тән құрылымдық бөліктерді (атомдар тобы, еселік қатынастар, олардың молекуладағы өзара орналасуы және т.б.) анықтау.

- Қазіргі кезде әр түрлі заттардың түрліше агрегаттық күйдегі тербелмелі спектрлері туралы үлкен тәжірибелік материал жинақталған. Бұлар жеке қосылыстар ИҚ-спектрлерінің атласы ретінде жарыққа шықты. Мұнда көптеген органикалық, элементарорганикалық, бейорганикалық қосылыстардың, минералдардың, полимерлердің, т.б. спектрлері берілген.

- Құрамында бірдей химиялық топтары бар молекулаларды эксперименттік және теориялық тұрғыдан зерттеу, молекуланың басқа бір бөлігінде өзгерістің болуына байланыссыз осы топтардың айтарлықтай тар аралықта жиілікті сіңіретіндігін көрсетті. Бұл тербелістердің жиілігі көптеген әр түрлі қосылыстардың спектрлерінде байқалады және ол "сипаттауыш" деп аталады. Олар молекуланың басқа тербелістерімен аз әрекеттеседі. Мұндай тербелістерге, мысалы, ЭХ топтарының тербелісі жатады, мұндағы Э = С, N, Р, О, S, В; Х = Н1, Н2, Н3, Н04 және т. б. Валенттік және кейбір деформациялық тербелістерді құрайтын атомдар, масса айырмашылығы неғұрлым көп болса, соғұрлым осы атомдар тербелістерінің өзара әсері де аз болады. Массалары бойынша шамалас атомдар және күш тұрақтылығына жақын байланыстармен қосылған жағдайда, жеке байланыстарға жататын тербелістерді жеке бөліп алуға болмайды.

- ИҚ-спектроскопияның көмегімен, сондай-ақ химиялық және әр түрлі, оның ішінде өнеркәсіптік өндіріс өнімдерін алу үшін технологияның тиімділігін жақсарту мақсатымен химиялық және технологиялық процестердің жүру жылдамдығын анықтау да мүмкін. Сапалық және сандық ИҚ-талдау заттар сынамасын таңдап алумен немесе газдар, ерітінділер не сұйық өнімдердің реакциялық ағымында орындала алады.

- *Сандық ИҚ-спектроскопияны әр түрлі мәселелерді шешуге қолданады, мысалы, кварц бөлшектерімен ауаның ластануын, сүттегі майдың, белоктың және қанттың мөлшерін, қандағы және жүрек бұлшық етіндегі көміртегін, қатты тасымалдауыштардағы сорбенттерді анықтау. Көтеген жағайларда ИҚ талдау кезінде көп жұмысты талап ететін үлгіні даярлаудың қажеті жоқ. Ал қазіргі ЭВМ бар ИҚ спектрофотометрлер мысалы, су ерітінділерінде биологиялық заттардың аз мөлшерін талдау кезінде оптикалық тығыздықтың кең диапозонында сандық анықтаудың дәлдігін, сезгіштігін әрі жылдамдығын едәуір арттыруға мүмкіндік береді.*

- Инфрақызыл жағажай – бұл инфрақызыл сәулелердің жылы құшақтарында демалуға болатын, барлық организмді терең жылытуға қол жеткізетін орын. Белгілі жай, (ИҚ) инфрақызыл жарық – көрінбейтін күн жарығының қызыл көрнекті спектр аймағына жабысып тұратын бөлігі. Бұл жарық түгелдей дерлік заттарды қыздыра алады. Біз ол жарықты көре алмаймыз, бірақ оның жылуын сезе аламыз. Барлық дерлік заттар және организмдер жарық сәуле таратады.
- Инфрақызыл жағажай және сауналардың отаны Жапония болып табылады. Белгілі жай, жапондықтар өз денсаулығына дәрілдек қатынастарымен көзге түседі және оны қорғап қалыпында сақтау үшін үнемі жаңа аппараттар және әдістемелер құрып өндейді. 1965 жылы инженер-өнертапқыш Ишикава, ең жаңа технологиялармен өз уақытының өнер-білімін қолданып, ежелгі философиясына сүйеніп әлемде бірінші инфрақызыл саунаны өндеген.

- Бұл ИҚ жарық жара жазатын әсерге ие болып, жұмысқа қабілеттілікті жоғарылтады. ИҚ жарық іс жүзінде жас шамасын алғанда шектеулері жоқ, әсіресе ол бүйректердің ауруларында, буын қабынуларда, ревматизм, бронхиттерде ұсынылады, , бұлшық еттерге және буын аппараттарына жақсылап ықпал етеді, жүрек-қолқасы жүйе жұмысын арттырады, күре тамырдың қысымын төмендетеді. ИҚ жарығы целлюлитпен және артық килограмдармен кресетіс өте жақсы құрал болып табылады. ИҚ-жағажайың қарсы көрсеткіштері бар: гемофилия, геморрагияға бейімділік, жүктіліктің бірінші триместрі, металлдық және силикон протездері болған кезде.

Суреттер

- Массачусеттегі технологиялық институттың мамандары ойлап тапқан жаңа технология-кәдімгі терезелерді күн бактерияларына айналдыра алады және бұл кезде терезенің тұнықтығына еш зиян келмейді екен.

- Фотоэлементтердің негізін органикалық молекулалар құрайды-олар инфрақызыл түсті жұтып басқа сәулелердің өтуіне кедергі жасамайтын болғандықтан терезенің негізгі мақсаты сақталады. Кәдімгі терезе әйнегіне жағылатын бұл зат күн бактериясының қызметін атқаратын болғандықтан қолдану мақсаты түсінікті.

Frequency of Vibration

Relative Size of Vibration

Felt 2⁰ Infrasonic 2¹ Audible 2² Visible 2³ Ultrasonic 2⁴ X-ray 2⁵ Gamma ray 2⁶

Common Example of Vibration

Earthquake Tides Acoustic Radio Waves Microwave Ultrasound X-rays Gamma Rays

Relative Wavelength

Frequency of Vibration
 Relative to the
 Speed of Propagation

- **Қорытынды**
- Инфрақызыл сәулелер көбінесе жылуды тасымалдайды. 1800 жылы күннің құрамында инфрақызыл сәуле бар екендігін дәлелдеген Гершел болды. Оның толқыны инфрақызыл сәулелер 750-2мм жетеді. Инфрақызыл сәулелерді қызған үтік шығарады, адам және жануарлар денесі шығарады және күн сәулесі шығарады.

Пайдаланылған әдебиеттер.

Биология: Жалпы білім беретін мектептің, 9-сыныбына арналған оқулық, 2-басылымы, өңделген/ М. Гильманов, А. Соловьева, Л.

Әбшенова. - Алматы: Атамұра, 2009.

О.Д.Дайырбеков, Б.Е.Алтынбеков, Б.К.Торғауытов, У.И.Кенесариев, Т.С. Хайдарова Аурудың алдын алу және сақтандыру бойынша орысша-қазақша терминологиялық сөздік. Шымкент. “Ғасыр-Ш”, 2005 жыл

*Зейін қойып
тыңдағандарыңызға
Рахмет!!!*

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗГА
РАХМЕТ!**

**САУ
БОЛЫҢЫЗДАР**

